

IX. НАУКА И ТЕХНИЧЕСКИ ПРОГРЕС

Поместените данни в раздела характеризират основните резултати от внедряването на научно-техническите постижения в съответните отрасли и дейности на народното стопанство.

Информацията се получава от Комитета по ЕССИ по регламентираната статистическа отчетност.

Изменението в броя на инженерно-внедрителските организации се дължи на текущи структурни промени.

В показателя „Научни работници“ са включени всички лица с научно звание, които се числят в списъчния състав на: а) инженерно-внедрителските организации към министерствата и ведомствата (научноизследователски институти, институти, научни центрове, бази за развитие и внедряване, бази за внедряване, опитни станции, научноизследователски сектори към ВУЗ, научно-производствени организации, лаборатории и др.); б) висшите учебни заведения.

Научни работници са лицата, които заемат научна длъжност в научната (научно-педагогическата) организация и са получили по установения ред научно звание (академик, член-кореспондент, професор, старши научен сътрудник, преподавател, асистент или научен сътрудник) и пряко участват или ръководят научноизследователската (научно-педагогическата) работа в научната (научно-педагогическата) организация.

Разпределението на научните работници по клонове на науката е извършено въз основа на придобитата (изучаваната) във ВУЗ специалност и вписана в дипломата, а не по длъжността, която заемат.

С научните степенни „кандидат на науките“ и „доктор на науките“ са посочени тези научни работници, които по установен ред публично са защитили дисертационни трудове, с които са решени определени проблеми на науката, висшето образование и практиката.

Самостоятелната тема или задача е съставна част от фундаментално изследване, приложно изследване или проблем, завършващ със създаването на отделно изделие технология, методика или друг самостоятелен резултат, който може да се използва в практиката.

Приложните разработки представляват по-нататъшно развитие на фундаменталните изследвания с цел тяхното приложение в практиката.

Фундаменталните изследвания са научни работи, които се провеждат с цел да се разширят научните познания, насочени към опознаване на явленията в обективния свят, към установяване на техните взаимоотношения и към изучаване закономерностите, които обуславят тези взаимоотношения.

Фундаментално-приложни разработки и изследвания са всички онези, които не са включени в приложните разработки и фундаменталните изследвания и имат смесен характер.

Данните за наличните механизирани и автоматизирани точни линии и комплексно механизирани и автоматизирани участъци, цехове и производства се получават като към наличността от предходната година се прибавят внедрените през от-

четната година и се приспадат излезлите от действие и обединените в резултат на извършената реконструкция и модернизация.

Броят на електроцентралите и тяхната мощност са приведени по състояние към края на годината и се отнасят за всички електроцентрали, производството на електроенергия в които е отделено в обособена техническа единица. В броя и мощността на термичните електроцентрали са включени и заводските електроцентрали.

Данните за произведената електроенергия се отнасят за бруто-продукцията, т. е. включени са и количествата електроенергия, изразходвани за собствени нужди на електроцентралите и загубите по мрежата.

Към енергетичните и двигателните машини и оборудване в промишлеността (табл. 30, 31 и 32) се отнасят тракторите, причислявани досега към транспортните средства. Промените, направени в таблиците за енергетичното оборудване, се дължат на уточняване на методологията.

Процентът на обновяване на промишленопроизводствените основни фондове (табл. 42) е определен като отношение на стойността на въведените в действие нови промишленопроизводствени основни фондове и стойността на наличните промишленопроизводствени основни фондове в края на съответната година.

Коефициентът на излезлите от експлоатация промишленопроизводствени основни фондове (табл. 44) е изчислен, като пълната първоначална стойност на излезлите от експлоатация фондове е отнесена към пълната първоначална стойност на основните фондове в началото на годината.

Доставените минерални торове за селското стопанство включват количествата, отпуснати от материално-техническото снабдяване за селското стопанство.

Данните за механизацията на строителството се отнасят за обема на работата, изпълнена само от строителните и монтажните организации.

Изобретенията представляват творческо разрешение на даден проблем въз основа на известни или неизвестни принципи или съвременни научни открития, използването на които довежда до разрешаване на проблема по нов, неизвестен и посъвършен начин.

Рационализациите са предложения от производствено-технически характер, които непосредствено подобряват съществуващата техника (машини, уреди, инструменти, приспособления и др.), произвежданата продукция, начините на производството и технологическите процеси или водят до по-ефективно използване на материалите.

Икономически ефективни предложения са тези, които дават икономически ефект за народното стопанство или подобряват безопасността на труда, но не отговарят на изискванията за рационализации.